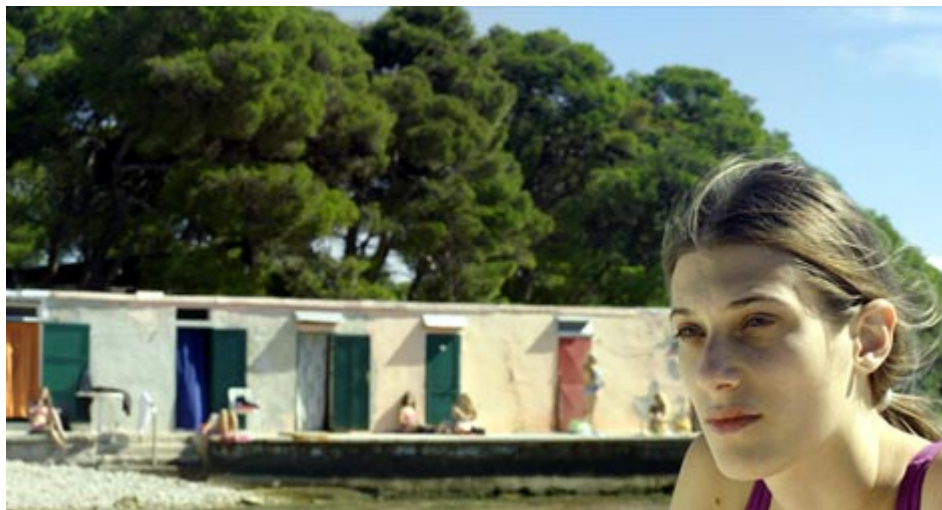

LIKOVI ZAROBLJENI U SVOJIM SUDBINAMA U SUVREMENOJ HRVATSKOJ

Najpozitivnije ocijenjeni žanrovi - *Feljton Hrvatski film, novinska kritika i društvo u 21. stoljeću (18.)*

Hrvatski filmovi u 21. stoljeću koji su dobili najpozitivnije kritike najčešće su pripadali žanru suvremene drame (*Ne gledaj mi u pijat, Obrana i zaštita, Takva su pravila, Fine mrtve djevojke, Armin, Ti mene nosiš, Ta divna splitska noć, S one strane*), drugi žanr je akcijski (*Broj 55, Živi i mrtvi, Jozef*), dok je treće pripalo ratnoj drami (*Zvizdan, Dnevnik Diane Budisavljević, Svjedoci, Crnci*).

Suvremene drame predvodi *Ne gledaj mi u pijat* (2017.) Hane Jušić, film u kojem izvrsne glumačke role i vješta režija tvore mučnu sliku propasti srednje klase, sraza generacija, predrasuda i narodne navade zabadanja nosa u tuđe probleme, pitajući se koliko takva sredina ostavlja prostora za bijeg ili barem subverziju (Milena Zajović, *Večernji list*).

Slijedi *Obrana i zaštita* (2013.) Bobe Jelčića koja slijedi obrazac *Rašomona*, međutim, pristup je krajnje originalan: dramaturgija je jedinstvena, bez obzira što u tri odjeljka striktno razdvojena zatamnjenjima Diklić uvijek drukčije završava, a ovako aktivnu ulogu gledatelj odavno nije imao u nekom ostvarenju hrvatske kinematografije (Nenad Polimac, *Jutarnji list*).

Niz nastavlja *Takva su pravila* (2015.) Ognjena Sviličića, film nadahnut tragičnim slučajem pogibije Luke Ritza od posljedica brutalnog premlaćivanja. Nije se nasumice našao u konkurenciji Venecije: to je iznimno kvalitetan *festivalac*, pozicioniran univerzalno prema zapadu s autorskim pečatom suvremene istočnoeuropske kinematografije, a neke od najboljih scena filma

tiču se *nekih novih klinaca* i kontrastiranja generacijskog jaza (Marko Njegić, *Slobodna Dalmacija*).

Istoj kategoriji pripada i druga Sviličićeva suvremena drama *Armin* (2007.). Simbolično okretanje ogledala prema izvoru predrasuda trenutak je genijalnosti kojim Sviličić poentira prodornije nego svi drugi uhvaćeni u vječne žalopojke o nerazumijevanju ljudi s ovih prostora, a *Armin* je spor, tih, duhovit film nošen šutnjom i pogledima, film bez ičeg spektakularnog u sebi, dok Emir Hadžihafizbegović i Armin Omerović izvedbom oduzimaju dah publici (Janko Heidl, *Večernji*).

U skupinu vrhunski ocjenjenih drama je *Ti mene nosiš* (2015.), prvi hrvatski film koji traje dva i pol sata, a odličan je: čvrsti ženski film koji se s glazbom Teha Tearda doima kao strani a ne lokalni proizvod, zahtjevno režiran, sa scenama koje nekad uključuju i 20-ak likova, izgleda izvrsno, a ima i prizora kakve publika nikad nije vidjela (Nenad Polimac, *Jutarnji*).

Najstariji među filmovima iz ove klase su *Fine mrtve djevojke* (2002.) Dalibora Matanića u kojem redatelja ne zanima toliko lezbijska ljubav koliko reakcija okoline na nju, zbog čega je okolinu namjerno karikirao i napunio brojnim hrvatskim anomalijama, čime je napravio korak od realnosti, ali i korak prema kvalitetnom filmskom djelu (Josip Jurčić, *Večernji*).

S one strane Zrinka Ogreste (2016.) po prvim scenama čini se kao tipična obiteljska drama, a kad shvatite o čemu se tu zapravo radi, film postaje iznimno napet, pri čemu je sve skupa izvrsno

režirano. Ogresta zna što treba biti u prvom, što u drugom planu, poigrava se izmjenama kadrova, a odlične suradnike imao je u direktoru fotografije i glumcima, koji znaju kad što treba naglasiti i kakvim tonom (Nenad Polimac, *Jutarnji*).

Za visok plasman žanra akcijskog filma prvenstveno je zaslužan majstor žanra Kristijan Milić, od epizode *Sigurna kuća* u omnibusu *24 sata*, preko *Živih i mrtvih* do *Broja 55* (o kritikama tih filmova pisali smo u članku posvećenom tom redatelju). No, ne treba zanemariti ni film *Jozef*, debitantski cjelovečernji igrani film Stanislava Tomića koji je prilično atraktivan i stiliziran, suvereno režiran, s nizom (za domaće pojmove) rijetko doživljenih čulnih senzacija. Proračunsku oskudicu *Josefa* vješto kamuflira izvanredna, zagasita *stripovska* fotografija, odnosno raskošna scenografska i kostimografska rješenja, a neki od akcijskih prizora u usporenim pokretima, napose oni u spektakularnoj završnici, izgledaju kao da su snimljeni u visokoproračunskom Hollywoodu i zaslužuju posebno mjesto u cjelokupnoj povijesti hrvatske kinematografije. (Marko Njegić, *Slobodna*).

Treće mjesto pripalo je ratnoj drami (*Zvizdan*, *Dnevnik Diane Budisaavljević*, *Svjedoci*, *Crnci*) kojoj je posvećen poseban članak

Zaključno, suvremena drama je sa svojom brojnošću ostvarenja, usmjerenošću na svakodnevicu, aktualne probleme i preokupacije očekivano zasjela na prvo mjesto kritički najpovoljnije ocjenjenih žanrova u hrvatskom filmu. Akcijski film ima znatno manje predstavnika, ali su ga vješti redatelji, majstori specijalnih efekata, scenografi i drugi filmski umjetnici neočekivano uzdigli do visokog drugog mjesta. I konačno, kvalitetna ratna drama snagom svojih tema i tragičnim sudbinama žrtava malo koga može ostaviti ravnodušnim, a u slučajevima spomenutih kritički visoko ocijenjenih filmova radilo se o kompetentno režiranim filmovima

koji su se uglavnom zasnivali na istinitim događajima koji još snažno odzvanjaju u kolektivnoj svijesti.

Zlatko Vidačković, FILMOVI.hr, 18. prosinca 2020.

Napomena: Dopušteno je prenošenje sadržaja ovog feljtona uz objavu izvora i autora.